

บทที่ 4

พื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

4.1 ภาคมหานครกรุงเทพฯ

สืบเนื่องจากพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ในจังหวัดปทุมธานีเป็นส่วนใหญ่และต่อเนื่องไปจนถึงบางส่วนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามแนวถนนพหลโยธิน ดังนั้นในการศึกษาระดับภาค จึงทำการศึกษาภาพรวมของกรุงเทพมหานคร จังหวัดปริมณฑล 5 จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี นครปฐม สมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานี และ ได้รวมเอาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในครั้งนี้ด้วย

ภาคมหานครกรุงเทพฯ มีพื้นที่ประมาณ 10,315 ตารางกิโลเมตร โดยเป็นพื้นที่กรุงเทพมหานครประมาณ 1,565 ตารางกิโลเมตร และในส่วนของพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือคือจังหวัดปทุมธานีและพระนครศรีอยุธยานั้นมีพื้นที่รวมประมาณ 4,083 ตารางกิโลเมตร ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มดินตะกอน มีแม่น้ำสายหลักคือแม่น้ำเจ้าพระยาและท่าจีนไหลจากเหนือลงใต้สู่อ่าวไทย สภาพภูมิประเทศเป็นที่ลุ่มต่ำท้องกระทะ มีความลาดเทจากทิศเหนือลงใต้ และตะวันออกไปตะวันตก มีระดับพื้นที่สูงสุดประมาณ 2 เมตร ระดับต่ำสุดประมาณ 0.5 เมตร ลักษณะดินในบริเวณนี้เป็นดินตะกอนปากแม่น้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการเกษตรกรรม ถือเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของประเทศมาตั้งแต่อดีต แต่เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศ ทั้งยังเป็นศูนย์กลางความเจริญในทุกๆ ด้าน จึงทำให้มีการขยายตัวของเมืองออกไปโดยรอบอย่างรวดเร็วโดยขาดการวางแผน ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย ได้แก่ น้ำท่วมขังแผ่นดินทรุดเนื่องจากการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ การขาดแคลนน้ำใช้ ปัญหาน้ำเสียจากบ้านเรือนและโรงงานอุตสาหกรรม ปัญหาขยะ และปัญหาการจราจร เป็นต้น แม้จะมีการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่โดยหน่วยงานต่างๆ แต่ยังไม่สามารถจัดการพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจลักษณะเฉพาะและความเป็นไปของพื้นที่ จะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลประกอบการวางแผนและตัดสินใจในการพัฒนาพื้นที่ได้ต่อไป

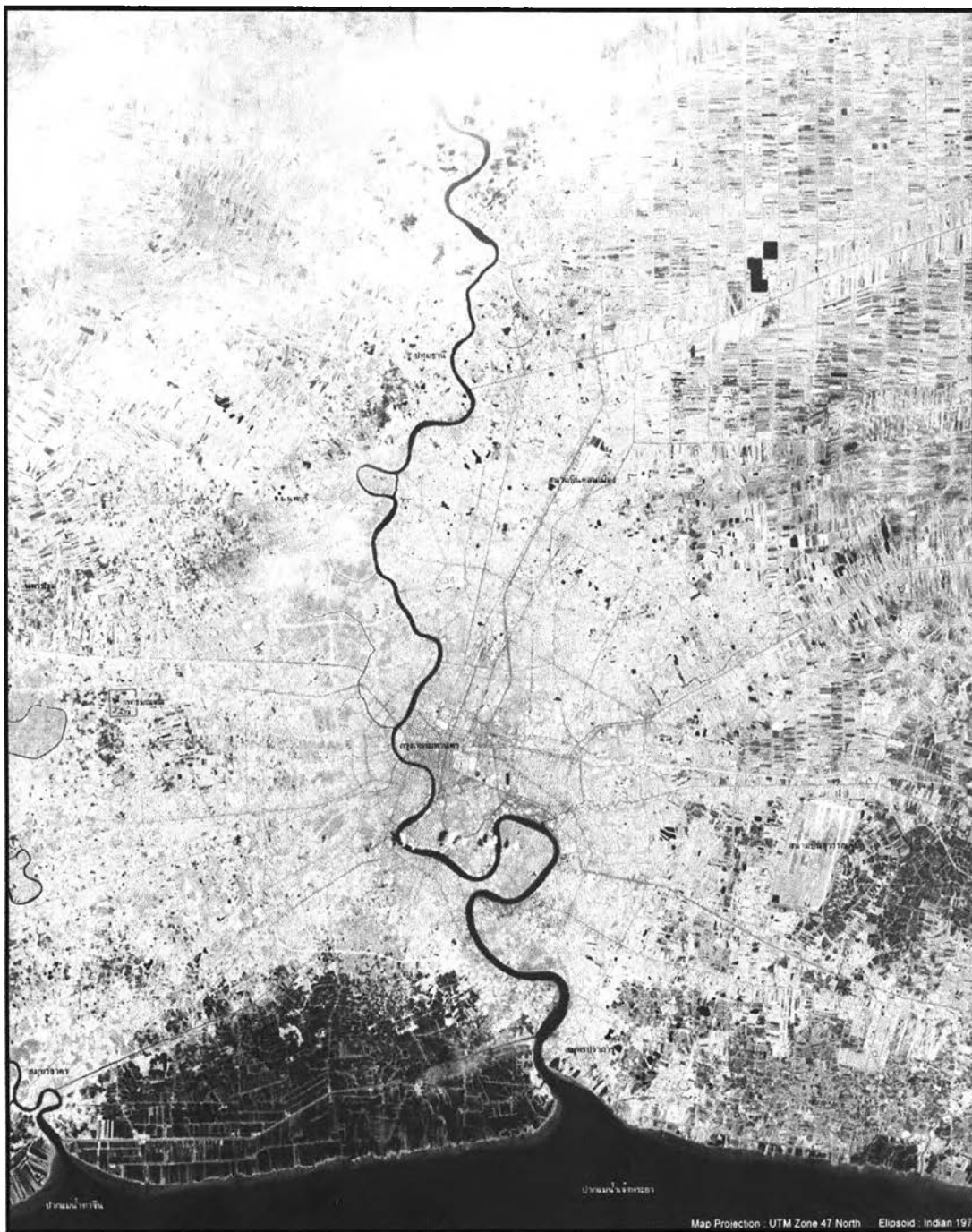
4.1.1 การขยายตัวของภาคมหานครกรุงเทพฯ

การขยายตัวของการตั้งถิ่นฐานในภาคมหานครกรุงเทพฯ มีลักษณะการขยายตัวตามแนวแกน (Ribbon Development) คือมีการขยายตัวของอาคารและสิ่งปลูกสร้างไปตามแนวเส้นทางคมนาคมสายหลักซึ่งเชื่อมออกไปยังภูมิภาคต่างๆ โดยมีการขยายตัวตามแนวแกนหลักๆ อยู่สามทิศทาง คือด้านตะวันตกขยายตัวไปตามเพชรเกษมและถนนพระราม 2 ด้านตะวันออกขยายตัว

ไปตามถนนบางนา-ตราดและถนนเทพารักษ์ และด้านเหนือขยายตัวไปตามถนนพหลโยธินและถนนวิภาวดี-รังสิต ซึ่งจากภาพถ่ายเทียมของภาคมหานครกรุงเทพฯ (รูปภาพ 4.1) จะเห็นได้ชัดว่าพื้นที่ชุมชนนั้นจะเกาะตัวอยู่ตามแนวเส้นทางคมนาคมสายหลักเท่านั้น โดยการให้ที่ดินในเขตกรุงเทพมหานครยังคงเป็นไปอย่างไม่เต็มที่เนื่องจากยังมีที่ดินถูกทิ้งรกร้างยังไม่ได้มีการพัฒนาอยู่เป็นจำนวนมาก ขณะที่มีการขยายตัวของเมืองออกไปตามแนวเส้นทางคมนาคมสายหลักไปยังพื้นที่ชานเมืองและจังหวัดปริมณฑล เนื่องจากการก่อสร้างทางด่วนและการปรับปรุงถนนที่มีอยู่เดิมสร้างความสะดวกในการเดินทาง และราคาที่ดินที่มีราคาต่ำกว่าในย่านใจกลางกรุงเทพฯ ซึ่งกิจกรรมที่มีบทบาทหลักในการดึงดูดประชากรมากที่สุด ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม และที่พักอาศัย

นอกจากจะพิจารณาในเชิงกายภาพแล้ว การเพิ่มขึ้นประชากรของกรุงเทพมหานคร และจังหวัดโดยรอบ ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งซึ่งทำให้เห็นถึงการขยายตัวของภาคมหานครกรุงเทพฯ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยศึกษาจากข้อมูลประชากรจากการสำมะโนประชากร ที่จัดเก็บโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทุก 10 ปี เพื่อให้ทราบจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จริง และเมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงประชากรในช่วงปี พ.ศ.2533 - 2543 พบว่าภาคมหานครกรุงเทพฯ มีอัตราการเพิ่มประชากรเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 1.58 โดยจังหวัดปทุมธานีและสมุทรสาคร มีอัตราการเพิ่มของประชากรสูงที่สุดคือร้อยละ 4.48 และ 3.54 ตามลำดับ ส่วนกรุงเทพมหานครและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีอัตราการเพิ่มประชากรต่ำที่สุดคือร้อยละ 0.72 และ 0.30 ตามลำดับ ส่งผลให้สัดส่วนของประชากรต่อภูมิภาคของกรุงเทพมหานครลดลงจากเดิมซึ่งมีอยู่ร้อยละ 63.32 เป็นร้อยละ 58.38 และจังหวัดปทุมธานีมีสัดส่วนของประชากรต่อภาคเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือจากเดิมร้อยละ 4.44 เป็นร้อยละ 6.22 ส่วนจังหวัดสมุทรปราการมีสัดส่วนของประชากรต่อภาคในปี พ.ศ. 2543 มากที่สุดรองจากกรุงเทพมหานคร คือร้อยละ 9.45 (ตาราง 4.1 , แผนภูมิ 4.1 และแผนภูมิ 4.2, แผนที่ 4.1)

นอกจากนั้นยังพบว่าอัตราการเพิ่มประชากรเฉลี่ยต่อปีของจังหวัดปริมณฑลนั้นสูงกว่าในกรุงเทพมหานครมาก โดยจังหวัดปทุมธานี สมุทรสาคร และนนทบุรี มีอัตราการเพิ่มประชากรสูงที่สุด ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ประกอบกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีการขยายตัวของบ้านจัดสรรและอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก เช่นเดียวกับจังหวัดสมุทรสาครที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญ และจังหวัดนนทบุรีซึ่งเป็นพื้นที่รองรับที่อยู่อาศัยที่สำคัญของกรุงเทพและปริมณฑล

สีที่ปรากฏบนภาพ มีความหมายดังนี้

	พื้นน้ำ		พื้นที่เมือง (อาคาร)
	พื้นที่สีเขียว และน้ำจืด		ถนน
	ดิน		น้ำจืด และ น้ำเค็ม
	คลองชลประทาน และหนอง		อ่าว

ภาพที่ 4.1 ภาพดาวเทียมบริเวณภาคกลางกรุงเทพมหานคร

ภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 7 ระบบ ETM • ที่มา : ศูนย์วิจัยภูมิสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาชนชาติ สิงคโปร์
 ภาพสีผสม แบนด์ 3 4 5 : ฟ้าเงิน เขียวแดง
 บันทึกภาพวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2545
 www.gisthai.org

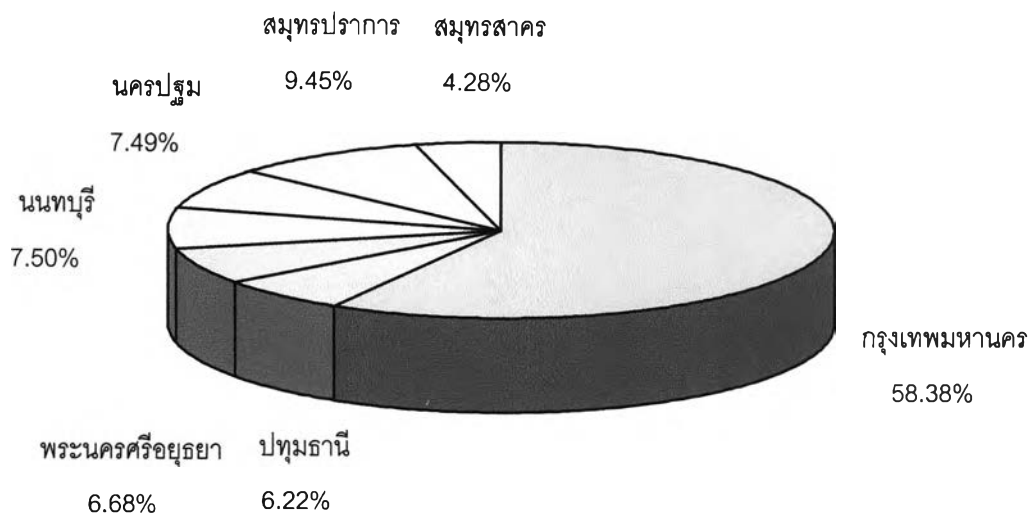
วิทยานิพนธ์ : ผลกระทบทางเศรษฐกิจของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4.1 จำนวน ความหนาแน่นและสัดส่วนของประชากรรายจังหวัด ในภาคมหานครกรุงเทพฯ ปี พ.ศ.2533 และ 2543

จังหวัด	เนื้อที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร		ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)		อัตราการเพิ่ม Growth rate	สัดส่วนต่อภาค		การเปลี่ยนแปลง สัดส่วน
		2533	2543	2533	2543		2533	2543	
กรุงเทพมหานคร	1,565.2	5,883,411	6,355,144	3,758.89	4,060.28	0.72	63.32	58.38	-4.94
นนทบุรี	622.3	574,702	816,614	923.51	1,312.24	3.43	6.19	7.50	1.32
นครปฐม	1,004.1	629,573	815,122	627.01	811.80	2.51	6.78	7.49	0.71
สมุทรปราการ	2,168.3	769,822	1,028,401	355.03	474.28	2.76	8.29	9.45	1.16
สมุทรสาคร	872.3	320,959	466,281	367.93	534.51	3.54	3.45	4.28	0.83
ปทุมธานี	1,525.9	412,407	677,649	270.28	444.11	4.84	4.44	6.22	1.79
พระนครศรีอยุธยา	2,556.6	700,649	727,277	274.05	284.47	0.30	7.54	6.68	-0.86
ภาคมหานครกรุงเทพฯ	10,314.8	9,291,523	10,886,488	900.80	1,055.43	1.58	100.00	100.00	
ทั่วราชอาณาจักร	513,115.0	54,548,530	60,916,441	106.31	118.72	1.05			

ที่มา: สัมมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2533 และ 2543 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

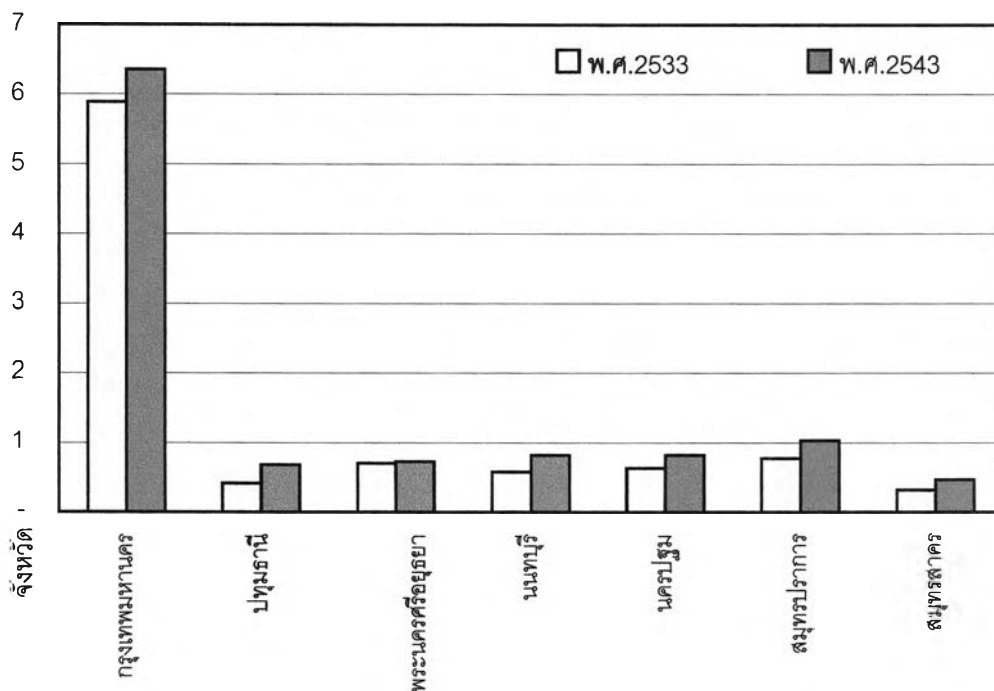
แผนภูมิ 4.1 สัดส่วนประชากรภาคมหานครกรุงเทพฯ จากการสำมะโนประชากร พ.ศ.2543

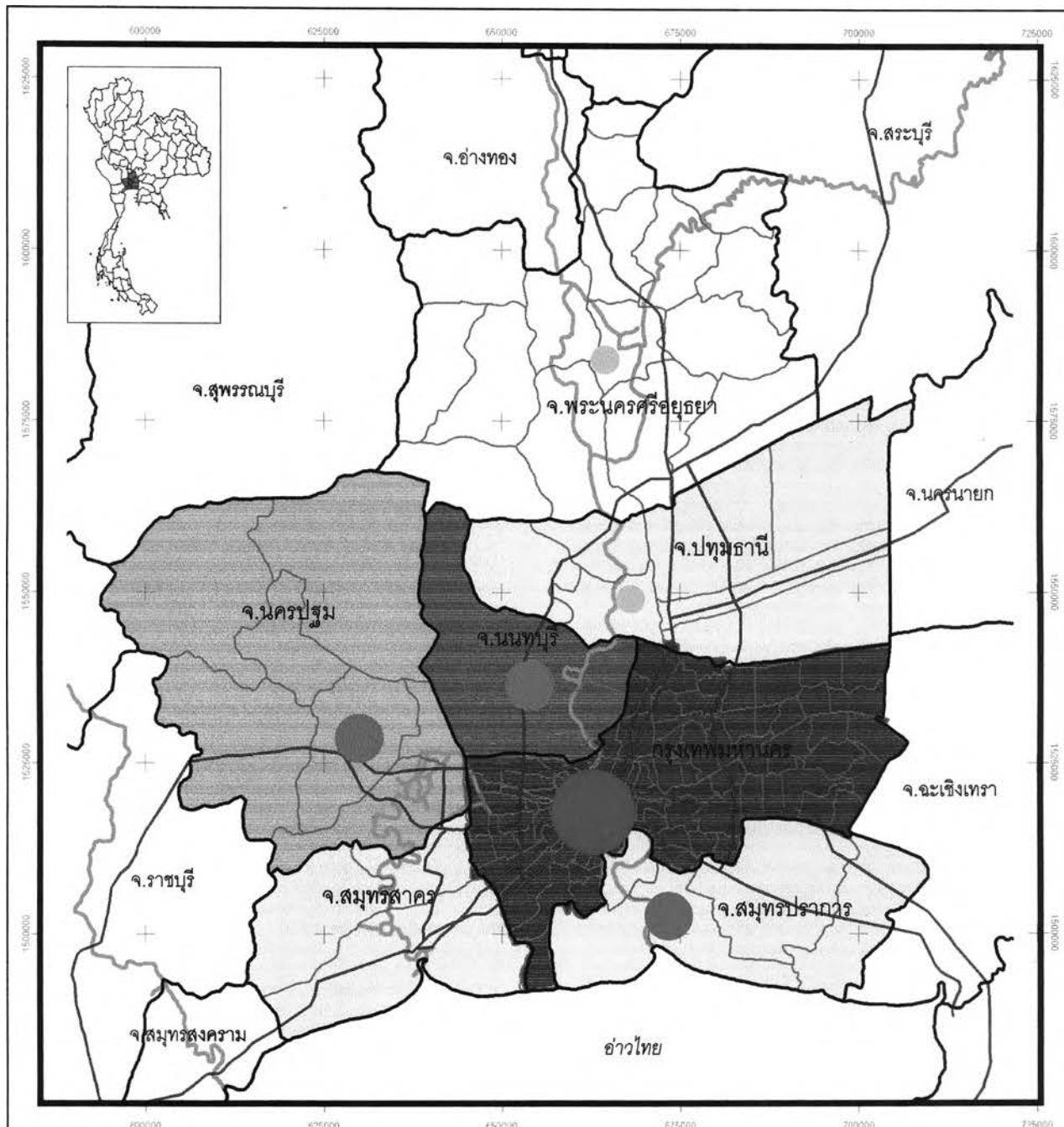
ที่มา : สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2543 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิ 4.2 การเปลี่ยนแปลงประชากรภาคมหานครกรุงเทพฯ ปี พ.ศ.2533 - 2543

ประชากร (ล้านคน)

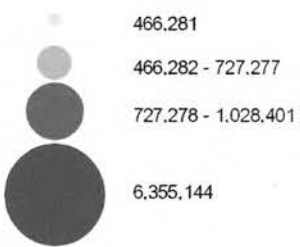

ที่มา : สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2533 และ 2543 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

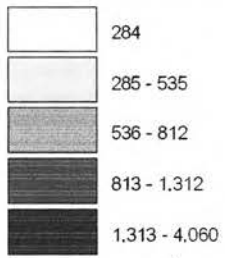

สัญลักษณ์

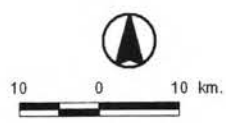
จำนวนประชากร (คน)

ความหนาแน่น (คน ตร.กม.)

แผนที่ 4.1 จำนวนและความหนาแน่นของประชากรในภาคมหานครกรุงเทพฯ ปี พ.ศ.2543

ที่มา : รายงานสำมะโนประชากร ปี พ.ศ.2543 , สำนักงานสถิติแห่งชาติ

วิทยานิพนธ์ : ผลกระทบทางเศรษฐกิจของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

4.1.2 แผนและโครงการพัฒนาที่สำคัญในภาคมหานครกรุงเทพฯ

1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)

การพัฒนาประเทศไทยในอนาคต 20 ปี มีจุดมุ่งหมายมุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” และสร้างค่านิยมร่วมให้คนไทยตระหนักถึงความจำเป็นและปรับเปลี่ยนกระบวนความคิด ทักษะคิด และกระบวนการทำงาน โดยยึด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางให้เชื่อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการประเทศแนวใหม่ ที่มุ่งสู่ประสิทธิภาพและคุณภาพ และก้าวตามโลกได้อย่างรู้เท่าทัน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ภายใต้วิสัยทัศน์ดังกล่าว ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สนับสนุนและเชื่อมโยงกัน 3 กลุ่มยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม มีความสำคัญเป็นลำดับสูงสุด เน้นการปฏิรูปให้เกิดกลไกการบริหารจัดการที่ดี ทั้งในภาคการเมือง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้แก่ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี

กลุ่มที่สอง การเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง เป็นกลุ่มยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชน และสังคม ให้เป็นแกนหลักของสังคมไทย ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มที่สาม การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เข้าสู่สมดุลและยั่งยืน เป็นกลุ่มยุทธศาสตร์ที่เน้นการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ที่มุ่งส่งเสริมให้ฐานเศรษฐกิจของประเทศ แข็งแกร่งและขยายตัวได้อย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในยุทธศาสตร์กลุ่มที่สามนี้ มีแนวความคิดในการพัฒนาความเชื่อมโยงชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล กำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ของประเทศที่สอดคล้องกับศักยภาพและบทบาททางเศรษฐกิจของพื้นที่ในระดับต่างๆ รวมทั้งพัฒนากลุ่มจังหวัดที่มีบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน เพื่อให้เป็นกรอบชี้นำการพัฒนาชุมชนเมืองและชนบทอย่างเป็นระบบ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาภาคกลาง โดยให้ใช้ทุนทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอยู่ในพื้นที่ ควบคู่กับศักยภาพของภาคธุรกิจเอกชนในการพัฒนาฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรมและบริการที่มีอยู่เดิม ให้แข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพ เกิดสมดุลกับสิ่งแวดล้อมและชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่

กรุงเทพมหานครและปริมณฑลและพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อเตรียมพัฒนาก้าวสู่ ศูนย์กลางเศรษฐกิจของภูมิภาค ขณะเดียวกันรักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์บริเวณที่ราบ ลุ่มภาคกลางให้เป็นแหล่งผลิตธัญญาหารของประเทศ ควบคู่ไปกับกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สู่พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันตก โดยมีการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด

2) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ปริมณฑล

จัดทำโดยคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี (ศูนย์พัฒนาภาคกลาง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2545) มีเป้าหมายเพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น และให้ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพภายใต้โอกาสใหม่ที่เกิดขึ้นในภาคและเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศและโลก โดยกำหนดวิสัยทัศน์ของพื้นที่ให้เป็นฐานการผลิต ศูนย์กลางธุรกิจบริการ และการคมนาคมขนส่ง เชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศ

บทบาทสำคัญของภาคกลางกลุ่มปริมณฑลระดับประเทศ

- เป็นพื้นที่ตั้งท่าอากาศยานพาณิชย์สากลแห่งที่ 2 เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงสู่ภาคต่างๆ ของประเทศและติดต่อกับนานาชาติ จึงเป็น ฐานการผลิตและธุรกิจบริการต่างๆ ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ
- เป็นแหล่งอุตสาหกรรมใหญ่แห่งหนึ่งของประเทศ จึงเป็นแหล่งงานสำคัญใน การรองรับการย้ายถิ่นของประชากรจากชนบทสู่เมือง
- เป็นพื้นที่ที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักทั้ง กรุงเทพมหานครและพื้นที่โดยรอบให้เป็น International Base ที่สมบูรณ์

บทบาทสำคัญของภาคกลางกลุ่มปริมณฑลระดับภูมิภาค

เป็นพื้นที่ที่ทำหน้าที่รองรับการเป็นศูนย์กลางธุรกิจ การเงิน การบริการ ของ กรุงเทพมหานคร และเป็นประตูเศรษฐกิจสู่นานาชาติ สนับสนุนกรุงเทพมหานครในด้านแรงงาน ที่พักอาศัย แหล่งอุตสาหกรรม รวมทั้งพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่พักผ่อน โดยมีรายละเอียด บทบาทของแต่ละจังหวัดต่อระดับภูมิภาค ดังนี้

- จังหวัดสมุทรปราการ มีบทบาทหลักในด้านการผลิตภาคอุตสาหกรรมใน 2 พื้นที่คือ พื้นที่เชื่อมต่อเขตพระโขนง (อำเภอบางพลีและอำเภอเมือง สมุทรปราการ) และพื้นที่เชื่อมต่อเขตราชบุรีบูรณะ (อำเภอพระประแดง)
- จังหวัดปทุมธานี มีบทบาทหลักในด้านการเป็นเขตอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ และเขตบริการการศึกษา ในพื้นที่อำเภอคลองหลวงและอำเภอเมืองปทุมธานี

- จังหวัดสมุทรสาคร มีบทบาทหลักเป็นเขตอุตสาหกรรมการเกษตร ในพื้นที่อำเภอกระทุ่มแบน
- จังหวัดนนทบุรี มีบทบาทหลักเป็นศูนย์กลางการบริการและที่พักอาศัย ในพื้นที่อำเภอปากเกร็ด อำเภอบางกรวย และอำเภอเมืองนนทบุรี
- จังหวัดนครปฐม มีบทบาทหลักเป็นศูนย์กลางบริการและชุมชนการเกษตร

3) โครงการวางแผนผังการพัฒนาเมืองศูนย์กลางการบินสุวรรณภูมิ (Suvarnabhumi Aerotropolis)

สนามบินสุวรรณภูมิ เป็นสนามบินนานาชาติแห่งใหม่ของประเทศซึ่งจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางอากาศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คาดว่าจะเปิดใช้อย่างเป็นทางการได้ภายในปี พ.ศ.2548 ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากต่อพื้นที่ทั้งในระดับเมืองและระดับภูมิภาค รัฐบาลโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้จัดทำโครงการวางแผนผังการพัฒนาเมืองศูนย์กลางการบินสุวรรณภูมิขึ้น เพื่อพัฒนาแหล่งพาณิชย์ที่อยู่อาศัยบนพื้นที่โดยรอบสนามบินให้มีระเบียบและมีประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐกิจ และสร้างให้เมืองศูนย์กลางการบินสุวรรณภูมิเป็นศูนย์กลางกิจกรรมทางอากาศของศตวรรษที่ 21 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (บ.ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด,2546)

แนวความคิดในการวางแผนผัง

มีการวางแผนรองรับกิจกรรมการบิน อุตสาหกรรม และธุรกิจอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดการเติบโตอย่างเหมาะสมและรักษาสภาพแวดล้อมควบคู่ไปด้วย ดังนี้

- 1) ต้องมีเส้นทางเข้าออกสนามบินได้สะดวก ทั้งเส้นทางเข้าออกสำหรับสินค้าผู้โดยสาร และแรงงาน
- 2) ต้องจัดให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการบินกระจายตัวอย่างเหมาะสม
- 3) รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแบบยั่งยืน
- 4) พัฒนาที่อยู่อาศัยให้เพียงพอและเหมาะสม
- 5) พัฒนาโดยอาศัยจุดแข็งและโครงสร้างที่มีอยู่แล้ว

แผนผังการพัฒนาเมืองศูนย์กลางการบินสุวรรณภูมิ

เป็นการวางแผนผังการพัฒนาเมืองศูนย์กลางการบินสุวรรณภูมิในระยะเวลา 30 ปี ชำรงหน้า จนถึงปี พ.ศ.2578 โดยมีการจัดทำผังไว้ 4 ด้าน ได้แก่ แผนผังการใช้ที่ดิน ระบบคมนาคมขนส่ง ระบบป้องกันน้ำท่วม และระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

■ ผังการใช้ที่ดิน

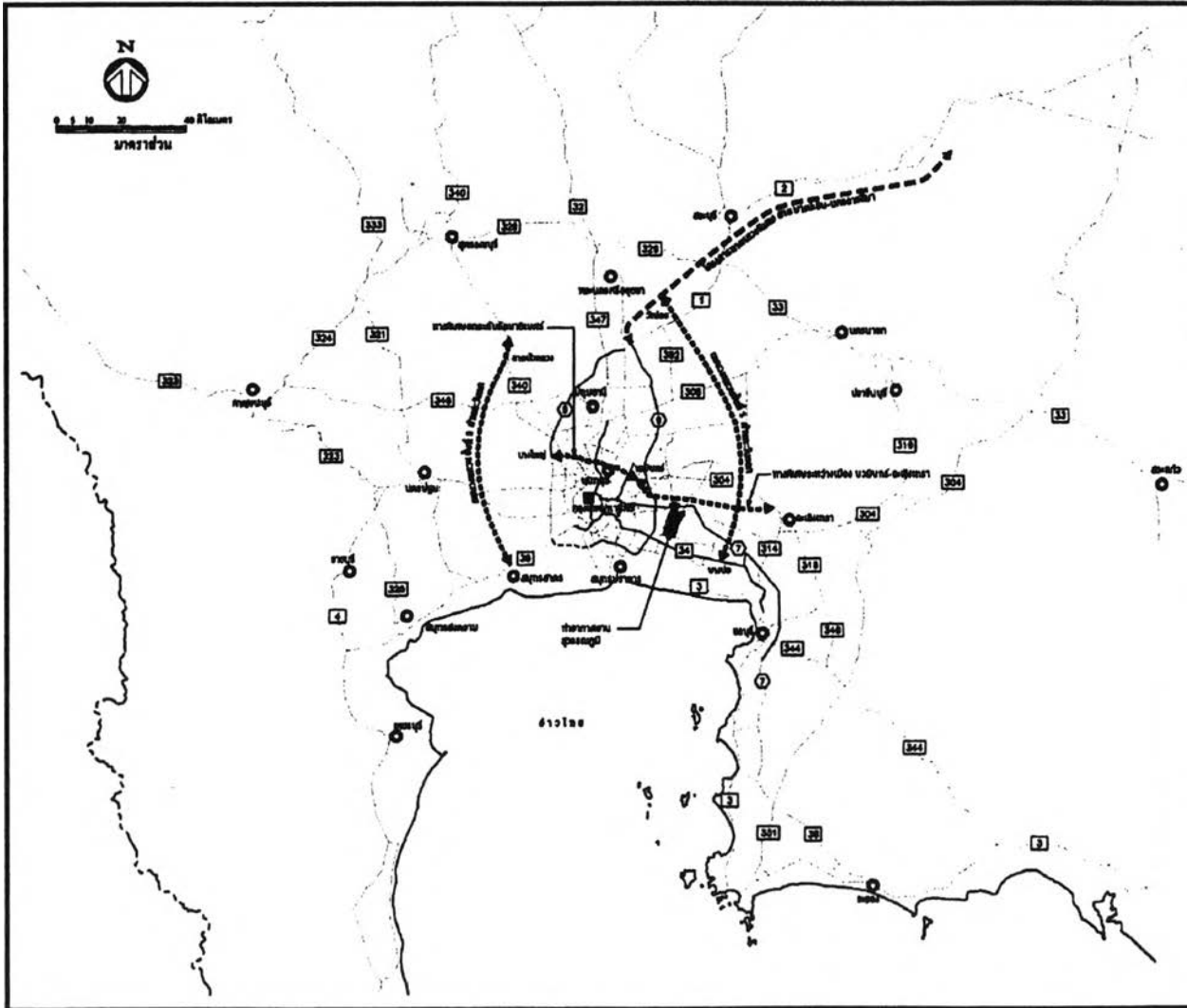
แบ่งแผนผังการใช้ที่ดินออกเป็น 3 ระดับ ตามระยะทางที่ห่างจากสนามบิน ได้แก่ ผังการใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษามหภาค (ระยะ 100 กิโลเมตร) ผังการใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษาวางแผนหลัก (ระยะ 30 กิโลเมตร) และผังการใช้ที่ดินของพื้นที่ควบคุมการใช้ที่ดิน (ระยะ 10 กิโลเมตร)

พื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครนั้น ห่างจากสนามบินสุวรรณภูมิ ประมาณ 40 กิโลเมตร จึงอยู่ในส่วนของผังการใช้ที่ดินมหภาค ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ รองรับประชากรที่เพิ่มขึ้นและรักษาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ป้องกันการขยายตัวของพื้นที่ชุมชนและกิจกรรมอื่นๆ อย่างไร้ระเบียบ และป้องกันการบุกรุกพื้นที่เกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่รอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่จะขยายตัวต่อไปในอนาคต

ผังการใช้ที่ดินมหภาครอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (แผนผังที่ 4.1) ได้กำหนดให้ชุมชนเมืองในพื้นที่ รวมทั้งชุมชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นแหล่งการจ้างงานและศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในระดับภาคและระดับจังหวัดที่ส่งทอดความเจริญสู่ชนบทและพื้นที่โดยรอบ ส่วนพื้นที่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้กำหนดให้เป็นพื้นที่ปลูกข้าวและไม่ควรส่งเสริมทางด้านอุตสาหกรรม เนื่องจากเป็นพื้นที่เกษตรชั้นดี

■ ระบบคมนาคมขนส่ง

มีการวางแผนพัฒนาการคมนาคมขนส่งให้เหมาะสมและเพียงพอในการรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเชื่อมต่อโครงข่ายคมนาคมขนส่งไปสู่ประเทศต่างๆ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพต่อการคมนาคมขนส่งโดยรวม การลดปัญหาการจราจรที่ติดขัด ตลอดจนผลกระทบต่อกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (แผนผังที่ 4.2) โดยได้มีการเสนอให้มีถนนวงแหวนชั้นที่ 3 ด้านตะวันตกและตะวันออกต่อจากวงแหวนกาญจนาภิเษก เพื่อลดปริมาณการเดินทางจากภูมิภาคไม่ให้เข้าไปในเขตกรุงเทพมหานคร สำหรับโครงการถนนวงแหวนชั้นที่ 3 ด้านตะวันออกซึ่งตัดผ่านพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครนั้น มีเป้าหมายเพื่อรองรับการเดินทางจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมายังท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และภาคตะวันออก ซึ่งเชื่อมระหว่างโครงการทางหลวงพิเศษสายบางปะอิน-นครราชสีมา ที่อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 34 ที่อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ในขณะที่ถนนวงแหวนกาญจนาภิเษก (ทางหลวงพิเศษหมายเลข 9) ผังตะวันออก ก็จะมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพฯ ไปยังสนามบินสุวรรณภูมิต่อไปในอนาคต

สัญลักษณ์

- ทางหลวง
- 34 หมายเลขทางหลวง
- ทางหลวงพิเศษ / ทางด่วน
- 9 หมายเลขทางหลวงพิเศษ
- จังหวัด
- โครงการข่าอกบระดับมหภาค
- - - - โครงการทางหลวงพิเศษ
สายบางปะอิน-นครราชสีมา

แผนผัง 4.2 แนวคิดระบบโครงข่ายถนน
ระดับมหภาค

ที่มา : รายงานการศึกษาขั้นสุดท้าย
โครงการวางแผนผังการพัฒนาเมืองศูนย์กลาง
การbinสุวรรณภูมิ, 2546

วิทยานิพนธ์ : ผลกระทบทางเศรษฐกิจของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

▪ ระบบป้องกันน้ำท่วม

มีการวางระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่โดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยได้พิจารณามาตรการหลัก 2 ประการ ได้แก่ โครงการอุโมงค์ระบายน้ำ จากบริเวณด้านใต้ของท่าอากาศยานไปลงสู่อ่าวไทย (ตามผลการศึกษาคืบหน้าของกรมชลประทาน) และโครงการชุดคลองสายใหม่ด้านตะวันออก ตามแนวช่วงล่างของคลองผันน้ำที่ JICA เคยเสนอไว้ เพื่อผันน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาให้ไปลงสู่อ่าวไทยโดยไม่ให้เข้ามาท่วมพื้นที่โดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยจะช่วยระบายน้ำออกจากพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครอีกทางหนึ่งด้วย (แผนผังที่ 4.3)

▪ ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

เป็นการศึกษาและวางแผนรองรับความต้องการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่จะเกิดขึ้นอย่างมากในอนาคต โดยได้มีการเสนอแนะระบบสาธารณูปโภคที่สำคัญ ได้แก่ ระบบประปา ระบบการจัดการน้ำเสีย ระบบการจัดการขยะมูลฝอย ระบบไฟฟ้า และระบบโทรศัพท์

4.1.3 บทบาทของพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

พื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร มีบทบาทพื้นฐานด้านที่ตั้ง คือ เป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างกรุงเทพมหานครไปสู่จังหวัดอื่นๆ ในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ของประเทศ โดยมีถนนพหลโยธิน และทางรถไฟเป็นตัวเชื่อมโยง บทบาทหลักในอดีตของพื้นที่ คือ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ อันเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการเกษตร และการพัฒนาด้านชลประทาน อีกทั้งที่ตั้งที่สามารถขนส่งสินค้าไปยังกรุงเทพมหานครได้อย่างสะดวก

บทบาทสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อย่างมากคือ การเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ในด้านอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา สถาบันราชการ และที่อยู่อาศัย นอกจากนั้นยังเป็นที่ตั้งของสถานีขนส่งสินค้าด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร ในขณะเดียวกันก็มีบทบาทเป็นแหล่งน้ำดิบของการประปานครหลวง และยังคงมีการทำการเกษตรในพื้นที่บางส่วนที่อยู่ห่างจากถนนสายหลักออกไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครนั้นมีบทบาทที่หลากหลายและมีความขัดแย้งกัน ทำให้เกิดปัญหาขึ้นในพื้นที่ เช่น ปัญหาด้านคุณภาพน้ำ ปัญหาด้านการจราจร ปัญหาการลดลงของพื้นที่เกษตร และการขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร

สำหรับแนวโน้มในอนาคต คาดว่าบทบาทด้านอุตสาหกรรมของพื้นที่จะลดความสำคัญลง เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการกระจายอุตสาหกรรมออกสู่พื้นที่ในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบกับราคาที่ดินที่สูงขึ้นอย่างมาก และมาตรการทางกฎหมายในการอนุรักษ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อการผลิตน้ำประปา จึงทำให้ผู้ประกอบการโรงงานขนาดใหญ่เลือกที่จะไปตั้งโรงงานในพื้นที่อื่นที่มีต้นทุนต่ำกว่าและมีการสนับสนุนจากภาครัฐ ขณะที่บทบาทด้านที่อยู่อาศัยจะเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้จากโครงการหมู่บ้านจัดสรรที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีการขยายตัวของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับกับความต้องการในพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนประถม สถานพยาบาล และศูนย์การค้า เป็นต้น

ส่วนบทบาทด้านการเป็นศูนย์บริการด้านการศึกษา นั้น คาดว่ายังคงมีความสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งในพื้นที่นั้นมีการรับนักศึกษาเข้าเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี และยังมีการพัฒนาการเรียนการสอนในสาขาต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ซึ่งจะมียุทธศาสตร์รองรับนักศึกษาจากกรุงเทพมหานคร และภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ รวมทั้งจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เองด้วย

4.2 พื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

พื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครเป็นบริเวณที่เรียกว่า Desakota Zone ของภาคมหานครกรุงเทพฯ โดยมีการขยายตัวตามเส้นทางคมนาคมสายหลัก ในระยะแรกตามเส้นทางรถไฟ ต่อมาขยายตัวตามถนนสายหลักได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 305 (รังสิต - นครนายก) ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ยประมาณ 2 เมตร ลักษณะดินเป็นดินเหนียว ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด สภาพการระบายน้ำของดินไม่ดี แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นลำน้ำสายหลัก มีคลองธรรมชาติและคลองชลประทานเชื่อมระหว่างพื้นที่ประมาณ 80 สาย นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำใต้ดินซึ่งมีน้ำคุณภาพดี แต่เนื่องจากการสูบน้ำขึ้นมาใช้อย่างมาก จึงเกิดสถานการณ์แผ่นดินทรุดซึ่งอยู่ในเขตวิกฤต

พื้นที่ดังกล่าวถือเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานครที่มีบทบาทสำคัญมาก เนื่องจากมีความพร้อมทั้งในด้านการคมนาคมขนส่ง การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ มีการใช้พื้นที่ในกิจกรรมที่หลากหลาย การขยายตัวของอุตสาหกรรมและสถาบันอุดมศึกษา เป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดกิจกรรมอื่นๆ ตามมา ได้แก่ ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม สถานบริการ สาธารณสุข สถานศึกษาและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนี้ที่อยู่อาศัยประเภทหมู่บ้านจัดสรรก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ดึงดูดให้เกิดกิจกรรมดังที่กล่าวมาข้างต้นอีกด้วย

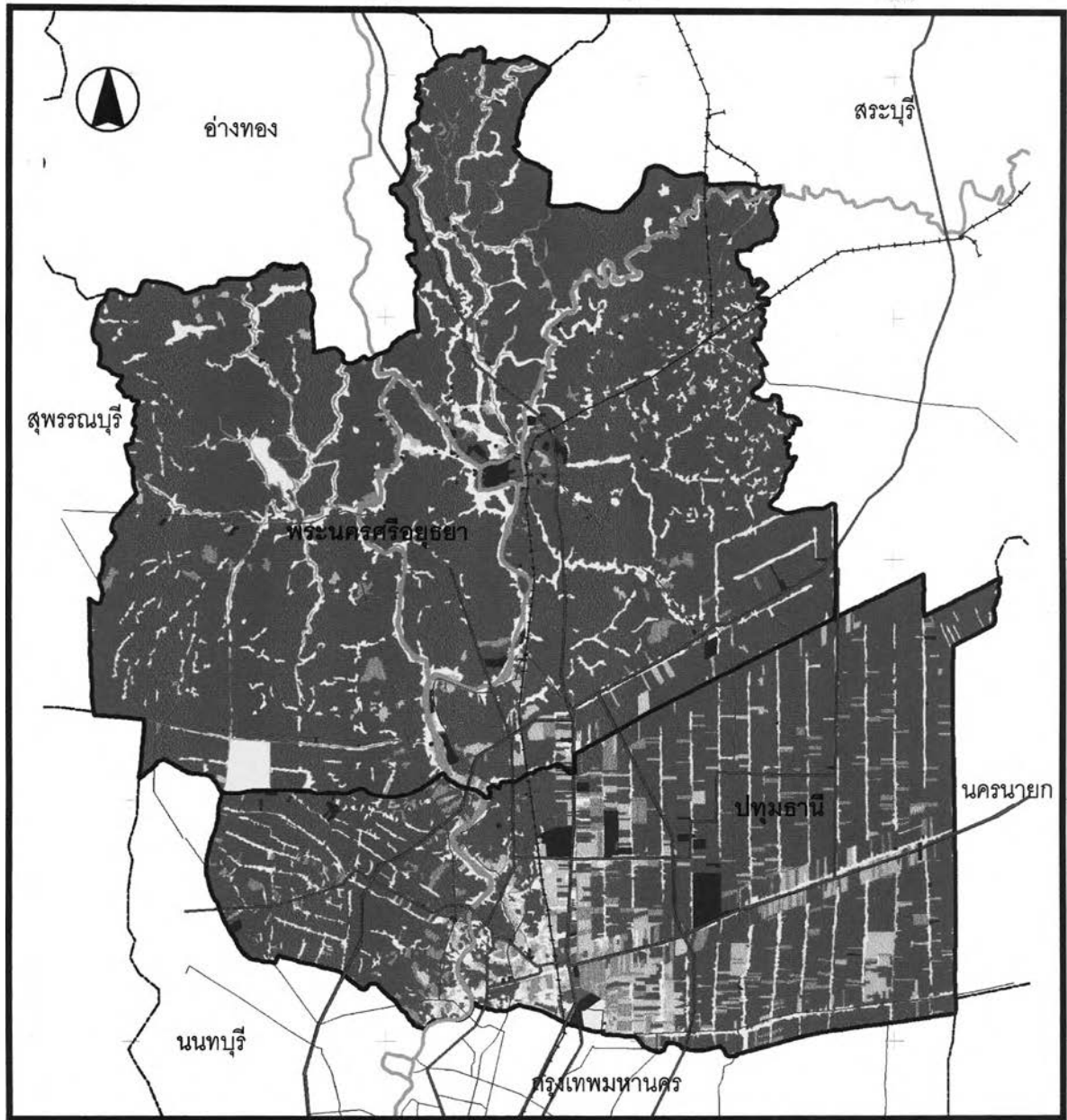
การเกษตรกรรมในพื้นที่ โดยเฉพาะตามแนวถนนสายหลัก ถูกลดบทบาทลงจนแทบไม่มีความสำคัญ ยิ่งเหลือก็แต่เพียงในพื้นที่ที่อยู่ลึกเข้าไป และบางแห่งได้ปรับบทบาทเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

เนื่องจากที่ดินซึ่งอยู่ตามแนวการขยายตัวของเมืองมีราคาแพงและส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือของนายทุน ประกอบกับแนวโน้มของการเจริญเติบโตของกรุงเทพมหานครที่ขยายตัวมาทางด้านเหนือยังมีอย่างต่อเนื่อง จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ในอนาคตจะต้องมีการพัฒนาพื้นที่อย่างเต็มรูปแบบ ดังนั้นประเด็นที่ต้องคำนึงถึงก็คือ จะพัฒนาอย่างไร ไม่ให้เกิดความขัดแย้งในการใช้พื้นที่ซึ่งมีกิจกรรมที่หลากหลายมาอยู่ด้วยกัน การบริหารระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในพื้นที่ การวางแผนระบบการคมนาคมขนส่ง การอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวที่ยังมีอยู่ และการวางแผนป้องกันน้ำท่วมอันเนื่องจากสภาพภูมิประเทศซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพื่อให้ส่งผลถึงการพัฒนาประเทศในภาพรวมอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

4.2.1 รูปแบบการตั้งถิ่นฐานและการขยายตัวของพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพฯ

จากแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (แผนที่ 4.2) ทำให้เห็นถึงลักษณะของการเกาะตัวของกิจกรรมที่ไม่ใช้การเกษตรอยู่ตามแนวถนนสายหลักของพื้นที่ โดยมีย่านพาณิชย์กรรมกระจุกตัวกันอยู่ในบริเวณย่านรังสิต ซึ่งเป็นจุดตัดของถนนพหลโยธินกับถนนรังสิต-นครนายก ส่วนในพื้นที่ด้านตะวันตกของถนนพหลโยธิน มีการเกาะตัวของโรงงานอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง และยังเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาขนาดใหญ่หลายแห่ง พื้นที่ระหว่างโครงการเหล่านี้มีการพัฒนาแบบแถบริ้วประเภทตึกแถวพาณิชย์กรรม และที่พักอาศัยซึ่งที่เป็นของแรงงานอุตสาหกรรม และนักศึกษาในพื้นที่ ส่วนพื้นที่ด้านตะวันออกของถนนพหลโยธิน เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กซึ่งอยู่ริมถนน โดยส่วนที่ลึกเข้าไปยังมีพื้นที่เกษตรกรรมหลงเหลืออยู่บ้าง และในพื้นที่ย่านธัญบุรี จากแยกรังสิตไปตามแนวถนนรังสิต-นครนายก เป็นพื้นที่ที่มีโครงการบ้านจัดสรรสำหรับผู้มีรายได้สูงและรายได้ปานกลางของกรุงเทพฯอยู่เป็นจำนวนมาก

จากตารางเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดปทุมธานี ในปี พ.ศ.2532 และในปี พ.ศ.2544 พบว่าในภาพรวมนั้นยังมีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่เป็นส่วนใหญ่ คือประมาณ 2 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมด รองลงมาคือการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย โดยเมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ พบว่าที่ดินประเภทบ้านจัดสรร สนามกอล์ฟ และพื้นที่เกษตรร้างนั้นเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากถึงสามเท่าของที่มีอยู่เดิม ขณะที่พื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่เกษตรมีจำนวนลดลงอย่างเห็นได้ชัดเช่นกัน แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่จากการกว้างซื้อที่ดินทั้งเพื่อทำโครงการบ้านจัดสรร สนามกอล์ฟ รวมทั้งเพื่อเก็งกำไรที่ดิน

แผนที่ 4.2 การใช้ประโยชน์ที่ดิน จังหวัดปทุมธานีและพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ.2544

สัญลักษณ์

ตัวเมืองและย่านการค้า	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ
ที่อยู่อาศัย	พื้นที่ทำการเกษตร
หมู่บ้านจัดสรร	พื้นที่เกษตรร้าง
สนามกอล์ฟ	แหล่งน้ำ
อุทยานกรรม	

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

วิทยานิพนธ์ : ผลกระทบทางเศรษฐกิจของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดปทุมธานี ปี พ.ศ.2532 และ พ.ศ.2544

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พ.ศ.2532		พ.ศ.2544		การเปลี่ยนแปลง	
	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ตัวเมืองและย่านการค้า	3,342.51	0.35	5,138.14	0.54	1,795.63	53.72
ที่อยู่อาศัย	132,664.85	13.91	100,711.78	10.56	-31,953.07	-24.09
หมู่บ้านจัดสรร	14,837.05	1.56	62,442.02	6.55	47,604.97	320.85
สนามกอล์ฟ	2,508.61	0.26	10,201.33	1.07	7,692.72	306.65
พื้นที่ทำการเกษตร	742,639.53	77.87	648,499.81	68.00	-94,139.72	-12.68
พื้นที่เกษตรร้าง	18,969.66	1.99	79,284.43	8.31	60,314.77	317.95
อุตสาหกรรม	15,115.33	1.58	18,663.70	1.96	3,548.37	23.48
สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	18,701.45	1.96	21,240.20	2.23	2,538.75	13.58
แหล่งน้ำ	4,881.01	0.51	7,478.59	0.78	2,597.58	53.22
รวม	953,660.00	100.00	953,660.00	100.00		

ที่มา : จำนวนจากแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2532 และ พ.ศ.2544

แผนที่ 4.3 เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน จังหวัดปทุมธานี ปี พ.ศ.2532 และ 2544

สัญลักษณ์

	ตัวเมืองและย่านการค้า		สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ
	ที่อยู่อาศัย		พื้นที่ทำการเกษตร
	หมู่บ้านจัดสรร		พื้นที่เกษตรร้าง
	สนามกอล์ฟ		แหล่งน้ำ
	อุตสาหกรรม		

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

วิทยานิพนธ์ : ผลกระทบทางเศรษฐกิจของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

4.2.2 กิจกรรมหลักที่ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาที่ตั้งและการกระจายตัวของกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครรวมทั้งรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ากิจกรรมหลักที่ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่ๆ อย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม สถาบันอุดมศึกษา และโครงการหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งเข้ามาอยู่ในพื้นที่เนื่องมาจากความได้เปรียบเชิงที่ตั้งซึ่งอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร และมีเส้นทางคมนาคมขนส่งเชื่อมเข้าสู่กรุงเทพมหานครและภูมิภาคอื่นได้โดยสะดวก อีกทั้งมีพื้นที่มากเพียงพอในการรองรับการพัฒนา โดยกิจกรรมหลักเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานในพื้นที่จำนวนมาก ส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่อย่างต่อเนื่อง แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อพื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งทางด้านมลภาวะจากการจราจร มลภาวะจากโรงงาน น้ำเสียและขยะ ไปจนถึงปัญหาการรุกรานพื้นที่เกษตรดั้งเดิม

โรงงานอุตสาหกรรม

การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร พบว่ามีการเกาะตัวอยู่ตามแนวถนนพหลโยธินโดยเฉพาะในบริเวณนวนครและบางกะดี เนื่องจากความได้เปรียบด้านที่ตั้งที่มีความสะดวกในการขนส่ง ซึ่งภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่เป็นจุดดึงดูดแรงงานที่สำคัญ ทำให้มีการขยายตัวด้านอื่นๆ ตามมา เช่น ย่านการค้าและพาณิชยกรรมบริเวณชุมชนประชาธิปไตย ชุมชนนวนคร รวมทั้งมีการขยายตัวด้านที่อยู่อาศัยของคนงานในตำบลคูคต และตามถนนสายต่างๆ

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของพิรพงษ์ มหาวงศ์นันท์ (2545:44-46) พบว่าการเพิ่มขึ้นของภาค อุตสาหกรรมในพื้นที่ที่มีการชะลอตัวลง โดยในช่วงปี พ.ศ.2534-2539 พื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพฯ มีการเพิ่มขึ้นของโรงงานเฉลี่ยร้อยละ 18.08 ต่อปี มีเงินทุนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 279.80 ต่อปี และมีจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 27.60 ต่อปี และในช่วงปี พ.ศ. 2539-2544 มีการเพิ่มขึ้นของโรงงานเฉลี่ยร้อยละ 7.10 ต่อปี มีเงินทุนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10.93 ต่อปี และมีจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.45 ต่อปี นอกจากนั้น ราคาที่ดินที่สูงขึ้นเนื่องจากการตั้งโครงการบ้านจัดสรร ทำให้อุตสาหกรรมที่ต้องใช้เนื้อที่โรงงานมากมีแนวโน้มที่จะเลือกพื้นที่ซึ่งอยู่ไกลออกไป ดังนั้นในพื้นที่จึงน่าจะมีการขยายตัวเฉพาะอุตสาหกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ และอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงานเท่านั้น

สถาบันอุดมศึกษา

จากปัญหาความแออัดของกรุงเทพมหานคร ทำให้สถาบันอุดมศึกษามีการขยายตัวมาตั้งอยู่ในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพฯ เป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีเนื้อที่เพียงพอที่จะก่อสร้างมหาวิทยาลัย มีสภาพแวดล้อมรอบข้างที่ดี และที่สำคัญคือสามารถเดินทางเข้าสู่

กรุงเทพมหานครได้อย่างสะดวก สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ฝั่งซ้ายของถนนพหลโยธิน โดยสาเหตุในการเลือกที่ตั้งมาจากความสะดวกในการเดินทาง และการได้มาของที่ราชพัสดุซึ่งเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยของรัฐ

การที่มีสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ นำมาซึ่งประชากรที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา อันได้แก่ นักศึกษาและบุคลากร ซึ่งมีจำนวนมาก เข้ามาอยู่ในพื้นที่ทำให้เกิดการใช้จ่ายและการจ้างงานในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย และทำให้เกิดการขยายตัวของกิจกรรมอื่นๆ ตามมาได้แก่ ที่พักอาศัย พาณิชยกรรม และสถานบันเทิง ซึ่งโดยมากจะเกาะตัวอยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยมากที่สุด

โครงการหมู่บ้านจัดสรร

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์หรือโครงการบ้านจัดสรร คาดว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักของพื้นที่ในอนาคต เนื่องจากปัจจุบันได้มีการพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในพื้นที่เป็นอย่างมาก ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยแก่ประชาชน อีกทั้งการคมนาคมขนส่งที่สะดวกรวดเร็ว และสภาพแวดล้อมที่ดีกว่าในกรุงเทพมหานคร ทำให้ผู้มีฐานะร่ำรวยและชนชั้นกลางซึ่งมีรถยนต์เป็นของตัวเอง หันมาซื้อบ้านในพื้นที่กันมากขึ้น ขณะที่ภาคเกษตรกรรมคาดว่าจะถูกลดบทบาทลงหรือปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจหรือสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

โครงการหมู่บ้านจัดสรรส่วนใหญ่ในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครนั้นเกาะตัวอยู่ตามสองฟากถนนสายรังสิต-นครนายก โดยมีการขยายตัวลึกเข้าไปในพื้นที่ตามแนวคลองชลประทานซึ่งเป็นพื้นที่เกษตรเดิม เนื่องจากแต่ละโครงการต้องการใช้พื้นที่ค่อนข้างมากและต้องการสภาพแวดล้อมโดยรอบที่ดี นอกจากนี้ยังมีการกระจุกตัวของร้านค้าและบริการที่ให้บริการประชากรหมู่บ้านจัดสรรอยู่ตามริมถนนสายรังสิต-นครนายกด้วยเช่นกัน โดยประชาชนที่พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรรส่วนหนึ่งเป็นผู้มีฐานะปานกลางซึ่งมีงานทำอยู่ในกรุงเทพมหานคร แต่เลือกที่จะซื้อบ้านในพื้นที่นี้เนื่องจากมีราคาถูกกว่าในกรุงเทพฯ และอีกส่วนหนึ่งเป็นผู้มีฐานะร่ำรวย ซึ่งเลือกที่จะซื้อบ้านในพื้นที่นี้เนื่องจากต้องการบ้านที่มีบริเวณและมีสภาพแวดล้อมที่ดี

นอกจากโครงการหมู่บ้านจัดสรรแล้ว ธุรกิจเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยในพื้นที่นั้นยังเกิดขึ้นเพื่อให้บริการแก่ประชากรที่เข้ามาทำงานและเข้ามาศึกษาในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มของคณงานโรงงาน กลุ่มพนักงานบริการ และกลุ่มของนักศึกษา เป็นต้น โดยแต่ละกลุ่มนั้นจะอาศัยอยู่ในบริเวณที่อยู่ใกล้กับสถานที่ทำงานหรือสถานที่เรียนมากที่สุด หรือในบริเวณที่สามารถเดินทางได้โดยสะดวก ส่วนใหญ่คนเหล่านี้จะเลือกพักอาศัยอยู่ในอพาร์ทเมนท์หรือคอนโดมิเนียม เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายที่ถูกกว่าและไม่ต้องดูแลรักษามาก โดยจะมีร้านค้าและบริการตั้งอยู่ใกล้ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการในการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวันของประชากรเหล่านี้ด้วย

กิจกรรมหลักในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพฯ ทั้งโรงงานอุตสาหกรรม สถาบันอุดมศึกษา และโครงการหมู่บ้านจัดสรรนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน และแบ่งพื้นที่กันค่อนข้างชัดเจน คือโรงงานอุตสาหกรรมและสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในแนวถนนพหลโยธิน ส่วนหมู่บ้านจัดสรรส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในแนวของถนนรังสิต-นครนายก นอกจากนี้ยังมีการกระจุกตัวของย่านพักอาศัยของคนงานและนักศึกษาตั้งอยู่ใกล้กับสถานที่ตั้งโรงงานและมหาวิทยาลัย ในขณะที่เดียวกัน ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเหล่านี้ ทั้งคนงาน นักศึกษา และผู้อาศัยในหมู่บ้านจัดสรรต่างมีความต้องการในการบริโภคสินค้าและบริการ จึงก่อให้เกิดกิจกรรมด้านพาณิชย์กรรมและการบริการขึ้นในพื้นที่ โดยแบ่งออกเป็นสองระดับ คือการค้าและบริการทั่วไปในชีวิตประจำวันนั้นจะตั้งอยู่ใกล้พื้นที่พักอาศัยมากที่สุด ส่วนการค้าและบริการพิเศษจะมากกระจุกตัวอยู่ในย่านรังสิตซึ่งเป็นศูนย์กลางของพื้นที่ฯ

4.3 สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

4.3.1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 99 หมู่ 8 ถนนพหลโยธิน ตำบล คลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12121 มีเนื้อที่รองรับการขยายตัวประมาณ 1,800 ไร่ เป็นแหล่งจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี และคณะทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ทุกชั้นปี เป็นที่เรียนของนักศึกษาคณะทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 และ 2

การพัฒนาและขยายกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตั้งแต่อดีต ทำให้พื้นที่ของมหาวิทยาลัยที่ท่าพระจันทร์ ซึ่งมีประมาณ 50 ไร่ ต้องตกอยู่ในสภาพแออัด เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการขยายตัวของมหาวิทยาลัย โดยในปี พ.ศ.2510 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้มหาวิทยาลัยแลกเปลี่ยนที่ดินกับกระทรวงอุตสาหกรรมที่บริเวณทุ่งรังสิต พื้นที่ประมาณ 2,400 ไร่ กับที่ดินที่ในเขตบางกะปิและเขตมีนบุรีซึ่งเป็นที่ดินของมหาวิทยาลัย เพื่อใช้ที่ดินบริเวณทุ่งรังสิต เป็นสถานที่ขยายการศึกษาของมหาวิทยาลัย โดย ศ.ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการดำเนินงานดังกล่าว ต่อมามหาวิทยาลัยได้จัดซื้อที่ดินเพิ่มเติม และได้ยินยอมให้สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชียเช่าที่ดิน จำนวน 1,000 ไร่ เพื่อใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างสถาบันAIT

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เริ่มเปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2529 และในปี พ.ศ.2538 ได้มีการปรับแผนแม่บทศูนย์รังสิตเพื่อรองรับศูนย์กีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 ตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติได้งบประมาณเกือบ 5,000 ล้านบาท ให้แก่มหาวิทยาลัย ดำเนินการจัดสร้าง Sports Complex และศูนย์ฝึกและเก็บตัวนักกีฬาแห่งชาติ รวมทั้งการพัฒนาในด้านอื่นๆ ด้วย

มหาวิทยาลัยได้จัดการเรียนการสอน 177 สาขาวิชา มีโปรแกรมการศึกษาให้เลือกเรียน 209 โปรแกรมการศึกษา มีคณะและหน่วยงานเทียบเท่าคณะ จำนวน 19 หน่วยงาน นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย จำนวน 8 หน่วยงาน

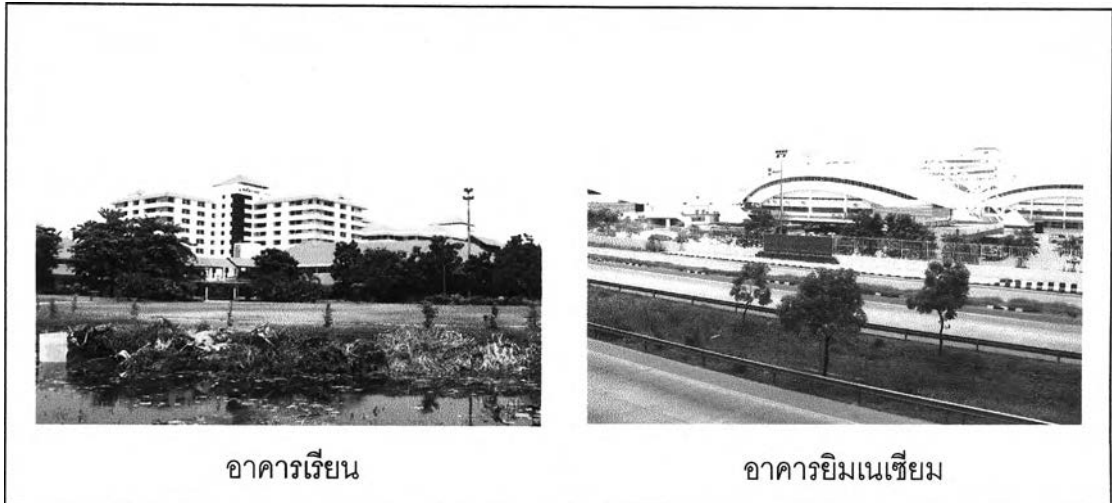
จำนวนนักศึกษาและบุคลากร

ในปีการศึกษา 2546 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 30,871 คน จำนวนอาจารย์ 1,168 คน จำนวนบุคลากร 2,280 คน มีนักศึกษาที่เรียนอยู่ที่ศูนย์รังสิต จำนวน 19,837 คน

ค่าธรรมเนียมการศึกษา

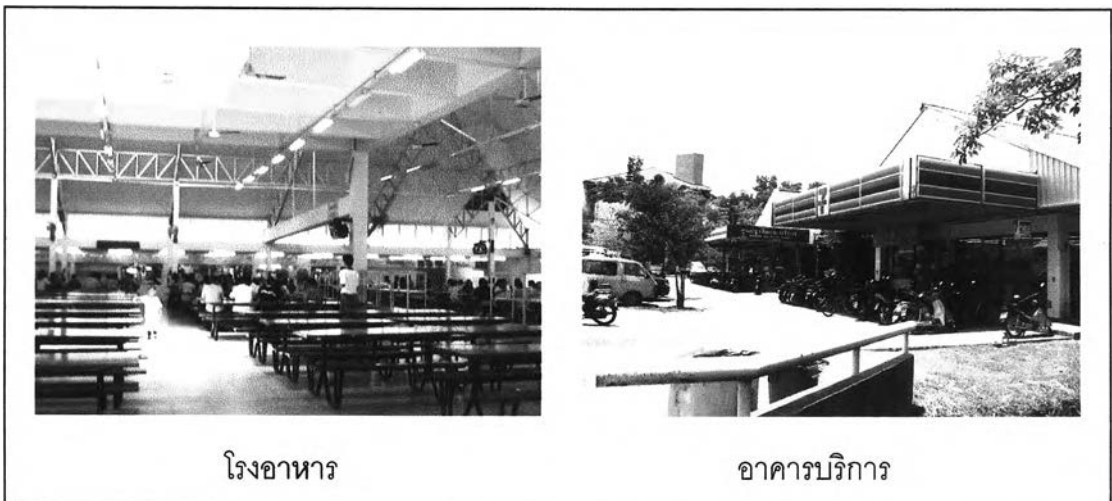
- 1) ค่าลงทะเบียนต่อหน่วยกิต ภาคปกติ 240 บาท และภาคฤดูร้อน 500 บาท
- 2) ค่าธรรมเนียมการศึกษาเพื่อการพัฒนา จัดเก็บเฉพาะภาคการศึกษาปกติ โดยจัดเก็บ ตั้งแต่ 1,800 - 6,000 บาทต่อภาคการศึกษา แตกต่างกันไปตามคณะ
- 3) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เป็นเงินเฉลี่ยประมาณปีการศึกษาละ 4,200 บาท

ภาพที่ 4.2 สภาพอาคารและภูมิทัศน์ภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

อาคารเรียน

อาคารยิมเนเซียม

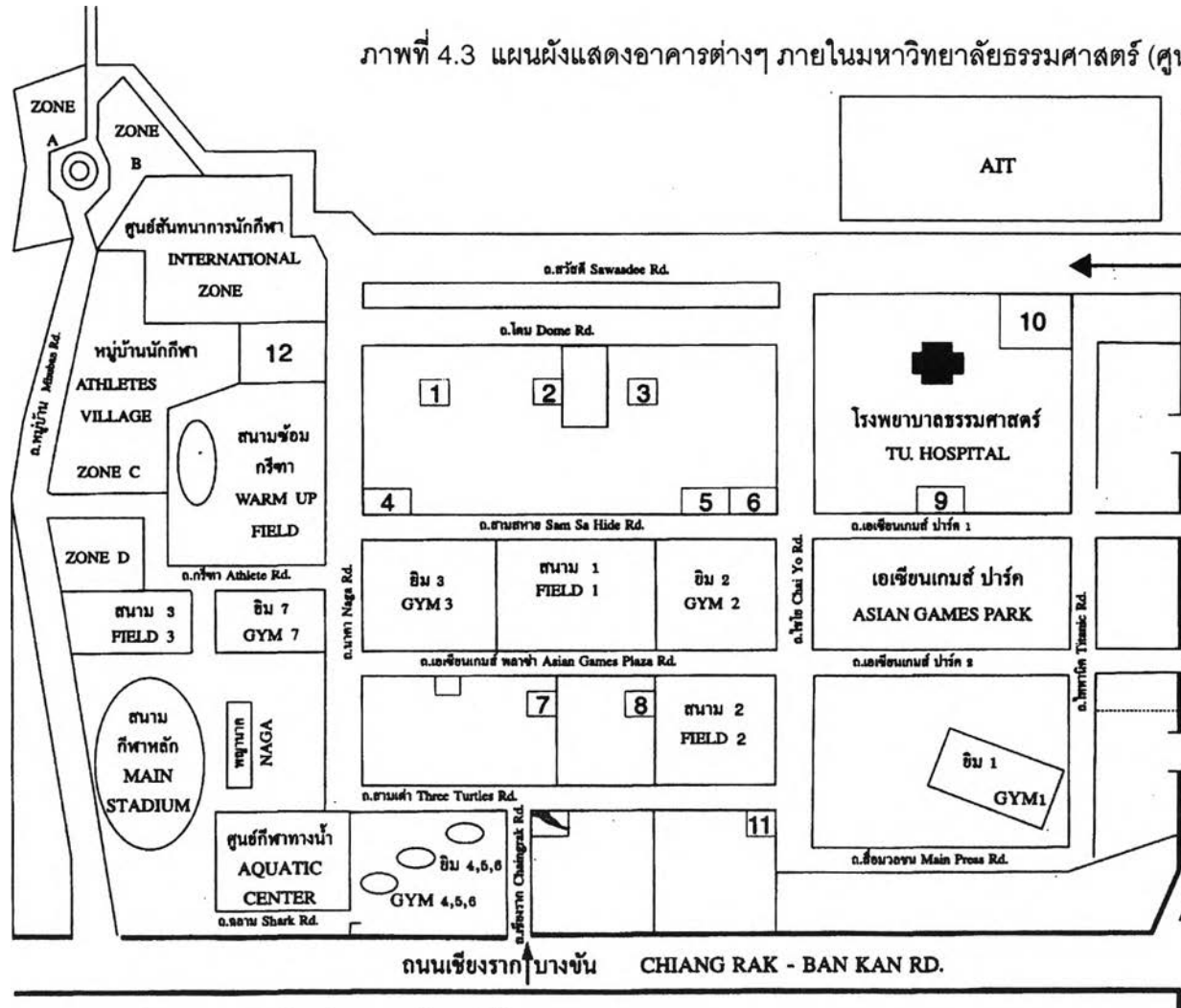
โรงอาหาร

อาคารบริการ

ภูมิทัศน์ภายในมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4.3 แผนผังแสดงอาคารต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

- 1 อาคารโถมบริหาร
- สำนักงานอธิการบดี
- สถาบันภาษา
- ไปรษณีย์โทรเลข
- 2 อาคารวิจัย
- 3 อาคารบรรณารวม 2
- 4 อาคารบรรณารวม 1
- 5 อาคารบรรณารวม 3
- 6 อาคารบรรณารวม 4
- คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 7 คณะวิศวกรรมศาสตร์
- 8 สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร
- 9 คณะแพทยศาสตร์
- คณะพยาบาลศาสตร์
- 10 ดิกิดลิวินา
- คณะสหเวชศาสตร์
- คณะทันตแพทยศาสตร์
- 11 โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 12 สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา
- 13 สถานีรถไฟมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

การเดินทาง มีรถโดยสารประจำทางเข้าภายใน มธ. ศูนย์รังสิต ดังนี้
 สาย 29 รถธรรมดา, ปอ.29 มธ.ศูนย์รังสิต-หัวลำโพง
 สาย 39 รถธรรมดา 5 บาท, ปอ.39 มธ.ศูนย์รังสิต-สนามหลวง
 ปอ.10 มธ.ศูนย์รังสิต-บางประกอก

ปอ.4 มธ.ศูนย์รังสิต-สวนสนา
 สาย 358 มธ.ศูนย์รังสิต-ปากเกร็ด
 รถโมโครับ (พิเศษ) มธ.ศูนย์รังสิต-มธ.ท่าพระจันทร์

4.3.2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ตั้งอยู่บริเวณถนนรังสิต-นครนายก กม.ที่13 ต.คลองหลวง อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110 มีเนื้อที่ประมาณ 740 ไร่ เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2518 ใช้ชื่อ "วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา" โดยในปี พ.ศ.2520 มีการตราพระราชบัญญัติโอนสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา 28 แห่ง เข้ามาอยู่ในสังกัด และเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อจากคำว่า "โรงเรียนวิทยาลัย" เป็น "วิทยาเขต" ในปี พ.ศ.2521 ได้ย้ายที่ทำงานของสำนักอธิการบดีจากกรมอาชีวศึกษามาอยู่ที่วิทยาเขตเทเวศร์ และในปี พ.ศ.2527 ได้รับความอนุเคราะห์จากกรมธนารักษ์ อนุญาตให้ใช้ที่ดินราชพัสดุ เพื่อดำเนินการจัดตั้งศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในที่ตั้งปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (คลองหก) เปิดสอนเฉพาะนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 13 คณะ ดังนี้

1. คณะศึกษาศาสตร์	8. คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์
2. คณะศิลปกรรม	9. คณะวิทยาศาสตร์
3. คณะศิลปศาสตร์	10. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
4. คณะคหกรรมศาสตร์	11. คณะบัณฑิตวิทยาลัย
5. คณะวิศวกรรมศาสตร์ (คณะวิศวกรรมเทคโนโลยี)	12. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
6. คณะบริหารธุรกิจ	13. คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
7. คณะวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร	

จำนวนนักศึกษาและบุคลากร

ในปีการศึกษา 2546 มีจำนวนนักศึกษา 15,046 คน มีอาจารย์ 834 คน และมีจำนวนบุคลากร 335 คน

ค่าธรรมเนียมการศึกษา

- 1) ค่าบำรุงการศึกษา คิดอัตราต่างกันไปตามกลุ่มคณะ โดยภาคการศึกษาปกติ ตั้งแต่ 1,500 - 5,000 บาท/ภาคการศึกษา และภาคฤดูร้อน 1,000 - 2,000 บาท / ภาคการศึกษา
 - 2) ค่าลงทะเบียน ภาคบรรยาย หน่วยกิตละ 120 บาท ส่วนภาคปฏิบัติ 150 บาท
 - 3) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ได้แก่ ค่าขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา ค่าตรวจโรค ค่าบำรุงห้องสมุด
- ค่าธรรมเนียมการศึกษาพิเศษ เป็นต้น เฉลี่ยประมาณปีการศึกษาละ 1,000 บาท

ภาพที่ 4.4 สภาพอาคารและภูมิทัศน์ภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

4.3.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ตั้งอยู่เลขที่ 1 ม.20 ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 13180 เดิมคือวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาคลองกรณ์ เดิมตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร จนกระทั่งในปี พ.ศ.2515 ได้ขยายงานฝึกหัดครูจากที่ตั้งเดิมในเขตราชเทวี มาตั้งวิทยาเขตที่อำเภอคลองหลวงซึ่งเป็นที่ตั้งปัจจุบัน โดยได้รับพระราชทานที่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และได้ย้ายการเรียนการสอนมาอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวทั้งหมดในที่สุด ปัจจุบันได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 พร้อมกับสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ

สำหรับด้านอาคารสถานที่ มีอาคารที่สำคัญจำนวน 10 อาคาร ได้แก่ อาคารคณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนสาธิต ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ศูนย์วิทยาศาสตร์ อาคาร 100 ปีสมเด็จพระศรีนครินทร์ และอาคาร 60 ปีเพชรบุรีวิทยาคลองกรณ์

เปิดทำการเรียนการสอนในระดับการศึกษา ทั้งในระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี 2 ปีหลังอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี 4 ปี ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับปริญญาโท และ ระดับปริญญาเอก โดยแบ่งเป็น 6 คณะ ได้แก่

- คณะครุศาสตร์
- คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- คณะเทคโนโลยีการเกษตร
- คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- คณะวิทยาการจัดการ

จำนวนนักศึกษาและบุคลากร

ในปีการศึกษา 2546 มีจำนวนนักศึกษา 21,422 คน มีจำนวนอาจารย์ 226 คน
ข้าราชการและลูกจ้างประจำ 70 คน ลูกจ้างชั่วคราว 462 คน

ค่าธรรมเนียมการศึกษา

มีค่าธรรมเนียมการศึกษาต่อปี ประมาณ 4,500 - 7,500 บาท แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา และสาขาวิชา

ภาพที่ 4.5 สภาพอาคารและภูมิทัศน์ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

4.3.4 มหาวิทยาลัยรังสิต

มหาวิทยาลัยรังสิต ตั้งอยู่บนเนื้อที่ 160 ไร่ ภายในหมู่บ้านเมืองเอก บริเวณหลัก กิโลเมตรที่ 29 ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ห่างจาก สนามบินดอนเมืองประมาณ 5 กิโลเมตร มีการคมนาคมเข้าออกมหาวิทยาลัยได้ 4 เส้นทาง ได้แก่ ทางถนนพหลโยธิน ทางถนนทหารเชื่อมไปยังถนนติวานนท์ ทางถนนสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ นนทบุรี และทางรถไฟ ที่สถานีหลักหก หน้าหมู่บ้านเมืองเอก

จัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ใน 17 คณะ

- คณะแพทยศาสตร์	- คณะเภสัชศาสตร์
- คณะพยาบาลศาสตร์	- คณะเทคนิคการแพทย์
- คณะกายภาพบำบัด	- คณะวิทยาศาสตร์
- คณะวิศวกรรมศาสตร์	- คณะเทคโนโลยีชีวภาพ
- คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ	- คณะศิลปกรรม
- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	- คณะบริหารธุรกิจ
- คณะศิลปศาสตร์	- คณะนิติศาสตร์
- คณะอุตสาหกรรมบริการ	- คณะเศรษฐศาสตร์
- คณะนิติศาสตร์	

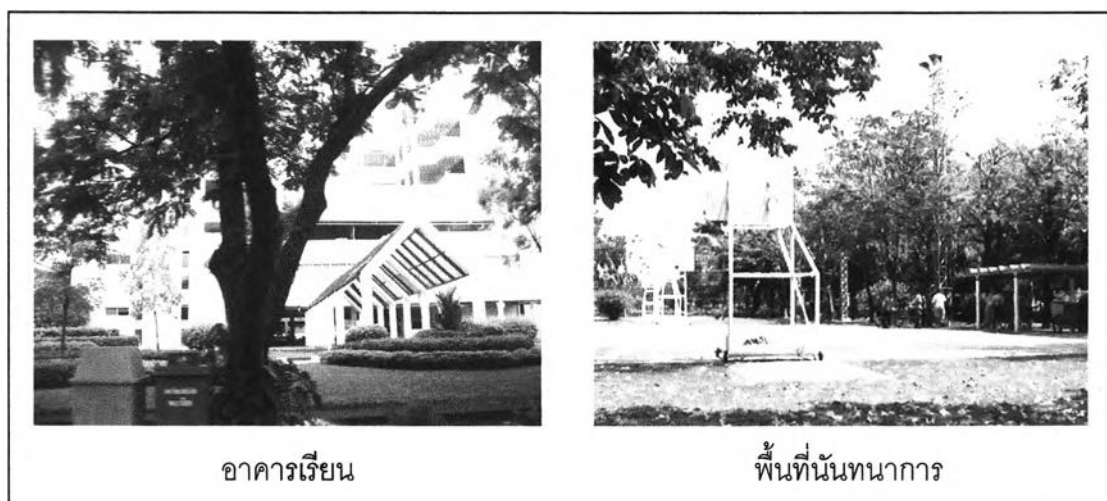
จำนวนนักศึกษาและบุคลากร

ในปีการศึกษา 2546 มีจำนวนนักศึกษา 13,430 คน มีจำนวนอาจารย์และบุคลากร รวม 609 คน

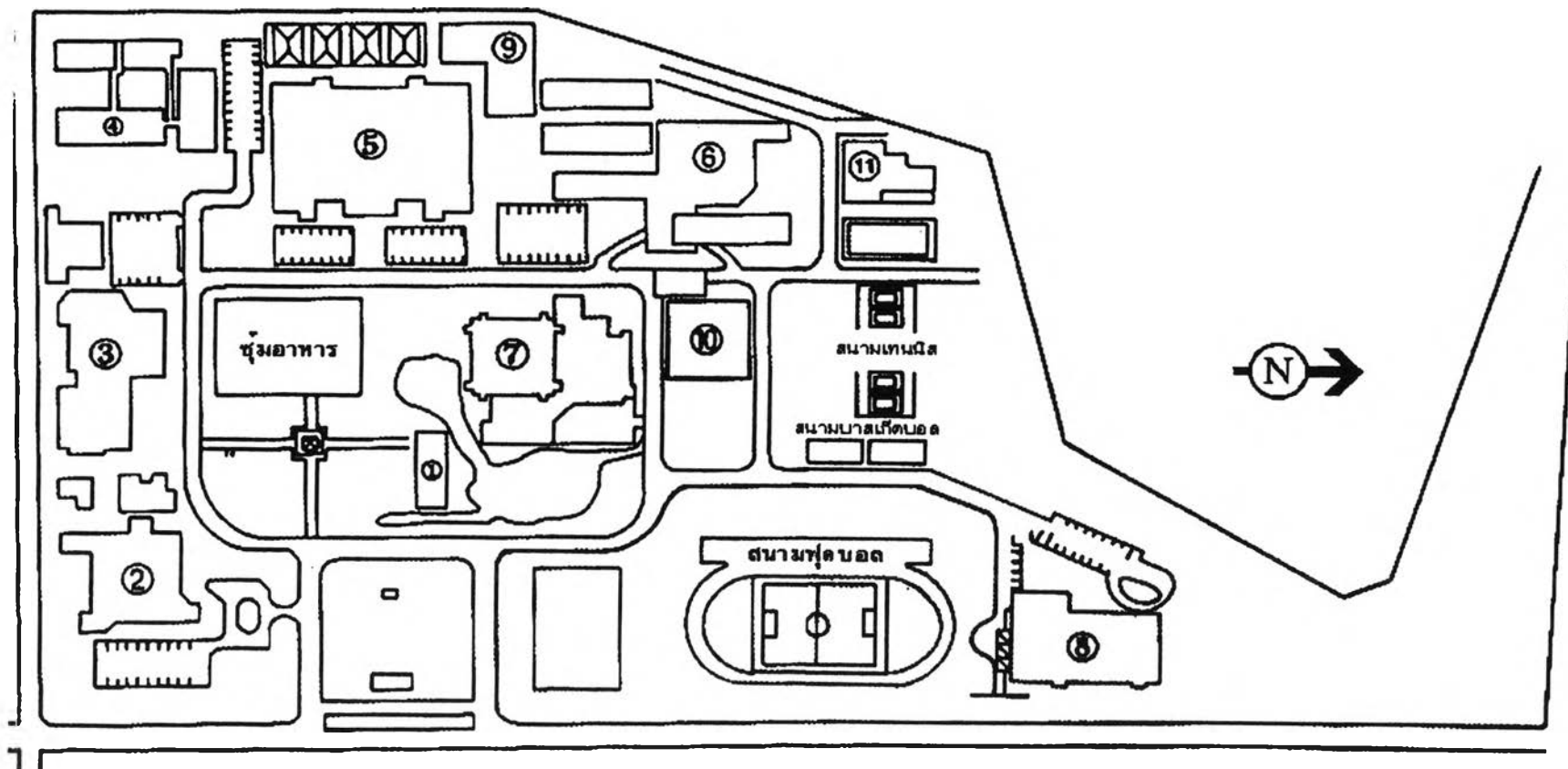
ค่าธรรมเนียมการศึกษา

ประมาณการค่าเล่าเรียนเบ็ดเสร็จตลอดหลักสูตรในระดับปริญญาตรี โดยเฉลี่ย ประมาณ 200,000 - 400,000 บาท หรือประมาณปีละ 50,000 - 80,000 บาท ยกเว้น คณะแพทยศาสตร์ ประมาณการค่าเล่าเรียนตลอดหลักสูตรประมาณ 1,068,000 บาท

ภาพที่ 4.6 สภาพอาคารและภูมิทัศน์ภายในมหาวิทยาลัยรังสิต

ภาพที่ 4.7 แผนผังแสดงอาคารต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยรังสิต

4.3.5 มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (วิทยาเขตรังสิต) ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 9/1 หมู่ 5 ถนนพหลโยธิน ตำบล คลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ 354 ไร่ 2 งาน 25.5 ตารางวา เป็นสถานที่ เรียนของนักศึกษาภาคปกติ ชั้นปีที่ 1-2 นักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 ในบางวิชา และนักศึกษาหลักสูตร ต่อเนื่องทุกชั้นปี มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 355 ไร่

โครงการระยะที่ 1 มีเนื้อที่ประมาณ 75 ไร่ การใช้พื้นที่วิทยาเขตประกอบด้วยอาคาร หลักจำนวน 10 อาคาร ประกอบด้วยสำนักงานอธิการบดี สำนักงานการเงิน สำนักงาน วิชาการ รวมทั้งห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา สำนักงานคณะต่างๆ ห้องสมุด อาคารเรียน โถงกิจกรรมนักศึกษา หอประชุม และห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ห้องจัดนิทรรศการ โรงละคร สถานีวิทยุ โรงอาหารขนาดใหญ่ สนามกีฬา อาคารเก็บตัวนักกีฬา ที่พักบุคลากร และร้านค้า สหกรณ์

สำหรับโครงการในระยะที่ 2 และ 3 มีโครงการที่จะก่อสร้างอาคาร 6 ชั้น ซึ่งจะให้เป็น ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการสำหรับคณะวิศวกรรมศาสตร์ และศูนย์คอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังมีโครงการที่จะก่อสร้างสนามกีฬา ได้แก่ สนามฟุตบอลพร้อมลู่วิ่ง สระว่ายน้ำมาตรฐาน โรงยิม และชมรมกีฬาทางน้ำ โครงการก่อสร้างหอพักนักศึกษาและบุคลากร สำนักอธิการบดี หอสมุดกลาง ศูนย์ประชุม ศูนย์วัฒนธรรม และอาคารกิจกรรมนักศึกษา

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ.2505 ชื่อเดิมว่า "โรงเรียน ไทยเทคนิค" และ ใน พ.ศ. 2527 ทบวงมหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้เปลี่ยนสถานภาพจากวิทยาลัย กรุงเทพ เป็น "มหาวิทยาลัยกรุงเทพ"

เนื่องจากวิทยาเขตกล้วยน้ำไทมีพื้นที่เพียง 20 ไร่เศษ จึงไม่สามารถรองรับการขยายตัว ของการเรียนการสอนได้ จึงได้เริ่มโครงการก่อสร้างวิทยาเขตใหม่ในปี พ.ศ.2527 และเปิดการ เรียนการสอนสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยทั้งหมดในปี พ.ศ.2529 เป็นปีแรก

จัดการเรียนการสอนเป็นคณะและหน่วยงานในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท รวม ทั้งสิ้น 11 หน่วยงาน ได้แก่ คณะบัญชี คณะบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย และวิทยาลัยนานาชาติ

จำนวนนักศึกษาและบุคลากร

ในปีการศึกษา 2546 มีจำนวนนักศึกษา 26,522 คน มีจำนวนอาจารย์ 1,120 คน

ค่าธรรมเนียมการศึกษา

ค่าธรรมเนียม ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงเฉลี่ยต่อปีโดยประมาณ ในระดับปริญญาตรี สาขา สังคมศาสตร์ 47,670 บาท สาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี 56,670 บาท

ภาพที่ 4.8 สภาพอาคารและภูมิทัศน์ภายในมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (วิทยาเขตรังสิต)

ภูมิทัศน์บริเวณประตูทางเข้ามหาวิทยาลัย

อาคารเรียน

อาคารเรือนไทย

โรงอาหาร

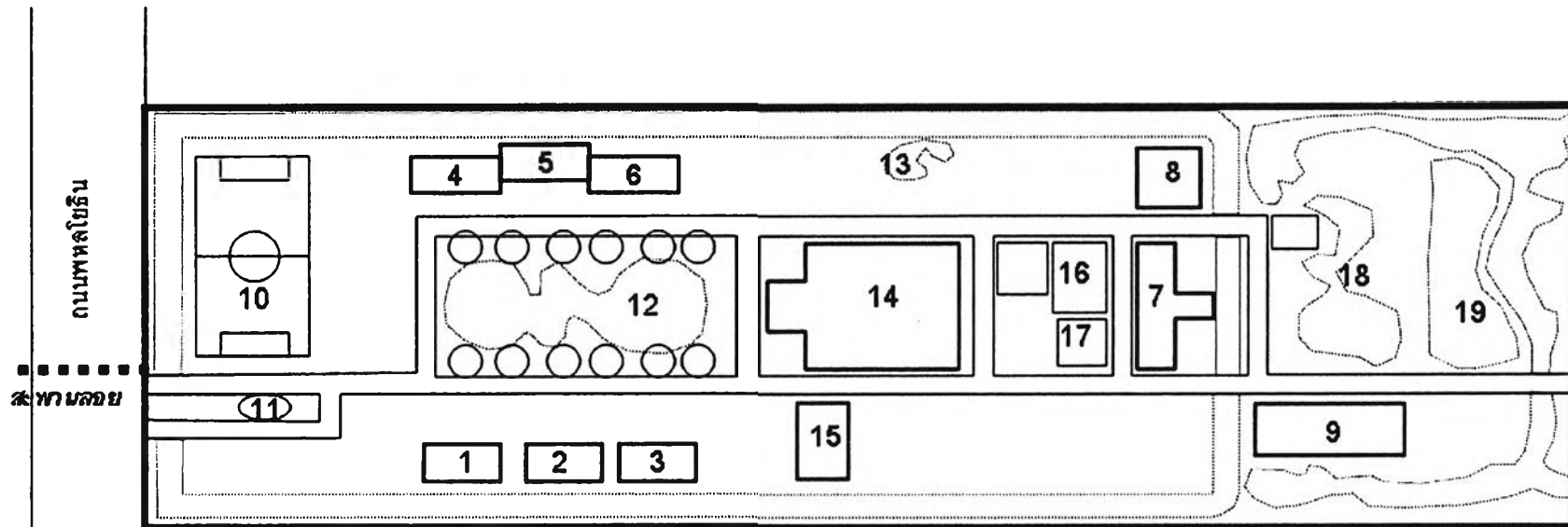

พื้นที่นั่งทานอาหาร

อาคารเรียน

ภาพที่ 4.9 แผนผังแสดงอาคารต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (วิทยาเขตรังสิต)

1. อาคาร 1	6. อาคาร 6	11. หอพระพุทธ	16. สนามเทนนิส
2. อาคาร 2	7. อาคาร 7	12. สระน้ำ	17. สนามบาสเกตบอล
3. อาคาร 3	8. อาคาร 8	13. สวนหย่อม	18. พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ
4. อาคาร 4	9. อาคาร 9	14. โรงอาหาร	19. สวนสาธารณะ
5. อาคาร 5 (อาคารพงษ์ทิพย์)	10. สนามฟุตบอล	15. ศาลาพักผ่อน	